

Redacția Administrativă
 Tipografia:
 BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
 Scrierile neînscrise nu se pri-
 mesc. Manuscrisele nu se re-
 trimite!

Biroul de abonații:
 Brașov, piața mare Nr. 22

Inserate mai primesc în Viena
 Adolff Mossbacher & Volger
 (Hof-Platz), Henris Schalk, Alois
 Herold, M. Dukas, A. Oppel, J. Don-
 nerberg; în Budapesta: A. T. Göll-
 berger, Anton Mossbacher, Bernat;
 în Frankfurt: G. J. Basse; în Ham-
 burg: A. Steiner.

Prețurile inserțiilor: o serie
 armonioasă pe o coloană 8 or.
 și 80 cr. sîmbra pentru a pu-
 blicare. Publicări mai dese
 după tariful și învoială.
 Reclame pe pagina III-a o
 serie 10 or. v. a. sîn 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în fi-care zi.
 Abonamente pentru ANULU-UNGARIA:
 Pe un an 12 fl., pe șes. luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Pentru ROMANIA și STRĂINĂȚE:
 Pe un an 40 franci, pe șes
 luni 20 franci, pe trei luni
 10 franci.
 Se primumără la toate oficiile
 postale din țară și din afară
 și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru BRAȘOVU:
 la administrație, piațamare
 Nr. 22, etajul I.: pe un an
 10 fl., pe șes luni 5 fl., pe trei
 luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
 casă: Pe un an 12 fl., pe
 șes luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Un exemplar 5 cr. v. a. sîn
 15 bani.
 Atâtă abonamentele cât și
 inserțiile sunt a se plăti
 înainte.

Nr. 130.

Brașov, Mercuri 12 (24) Iunie.

1891

Brașov, 11 Iunie v.

Foia oficială din Pesta publică schimbările de fișpani de mai înainte anunțate, la Sibiu, Dicio-S. Martin și Făgăraș. Foile naționale săsesci salută cu bucurie mai ales numirea lui Gustav Thalmann în postul de fișpan la Sibiu.

Thalmann, precum scim, este de naționalitate Sasă. „Sieb. D. Tgblt.” ne spune, că nou numitul fișpan al Sibiiului cunoște foarte bine raporturile din comitat, este o pntere administrativă probată și om iubit de dreptate, ăr „Kronst. Ztg” ne mai spune, că Thalmann a fost în totdeauna considerat ca aderent credincios al partidei naționale săsesci și că tactului său, eseriat în funcținea sa de vicespan, este a se mulțami, că legea de naționalitate în comitatul Sibiiului a fost mai mult respectată, decât în alte comitate locuite de Sași.

Ambele foi amintite mai accentuează, că numirea lui Thalmann, — după ce acei fișpani (dela Bistrița și Sighișoara) „carl an întregi au subminat între Sași veđa statului și au călcat în picioare drept și lege, au fost delaturati și înlocuți cu bărbați, carl promitu o purtare mai bună, — este a se considera ca un semn de bunăvoință a guvernului față cu poporul săsesc, D-lu Szapary a răspuns astfel la închinăciunile, ce le-a făcut guvernului conterența Sașilor din anul trecut.

Situațiunea creată prin aceste numiri „definitive” o caracterizează „Sieb. D. Tgblt” dicend, că aceste numiri au fost o cestiune de persoane, der ca au și o importanță obiectivă, căci considerand „bunele intențiuni” ale domnului Szapary, aceste numiri „nu pot rămâne fără cât de puțină înfluiță și asupra tractărei obiec-

tive a afacerilor în acele comitate”.

Aceeași foia dice în alt loc, că divergențele existente între Sași și guvern „sunt a se aplană pe tărîmul legilor și a unei executări binevoitoare a lor”.....

Am citat aceste declarații ale foilor naționale săsesci, pentru ca să ne putem face o idee clară despre raporturile de ađi între guvernul unguresc și Sașii ardeleni și despre nuiștele și aspirațiunile politice ale acestor din urmă.

Judecand lucrurile cu sânge rece ne vom convinge, că are dreptate foia săsescă din Sibiu cum că în cazul de față nu s'a putut tracta de o „impăcare” a guvernului cu Sașii. O impăcare presupune concesiuni reciproce din ambele părți, pe când Sașii Ardeleni — după mărturisirea amintei foi, nu aspiră decât la o binevoitoare executare a legilor existente, un lucru, pe care-l pte pretinde tot așa de bine ori ce partidă maghiară, lucru care prin urmare nu involvă nici o garanție pentru existența națională a Sașilor și care numai până atunci are orecare importanță pentru densus, până când va dura „bunăvoința” cabinetului Szapary.

Și precum nu pte să fiă vorba de „impăcare” nu pte să fiă vorba nici de „capitulare”. Are dreptate și în asta foia sibiană. Capitularia nu s'a putut întâmpla acuma, când a fost vorba de alegerea persoanelor *chiamate a face slujbă guvernului*, ci ea s'a săvârșit atunci, când Sașii ardeleni aurenunțat defapt la postulările lor de drept și naționale primind situațiunea ce le-a creat o sistemul de guvernare actual și care deocamdată, sub „binevoitorea” ocrotire a lui Szapary, se pte exprima în cuvintele germane: „*Hangen und Bangen in schwebender Pein*”.

CRONICA POLITICĂ.

— 11 (23) Iunie.

— Diarul din Sibiu „Sieb. D. Tgblt”, răspundend articolului din „Pester Lloyd” care tractează despre numirea cătorva fișpani săsesci și despre care am amintit și noi, dice între altele: „atragem atențiunea, că Maurer nu este Sasă, că numirea lui Baussnern în Făgăraș nu stă în nici o legătură cu interesele săsesci, însă cu toate acestea dimisionările din timpul din urmă ale unor fișpani, și noiele numiri au fost privite ca semne de „intențiuni pacifice” și s'a simțit ca binefăcătoare deosebire de regimul de odinoră a lui Tisza. Decă „Pester Lloyd” vorbesce despre „esemplul Sașilor liniștiți și mulțamiți”, atunci trebuie să răspundem, că plângerile noastre n'au fost îndreptate numai în contra persoanelor. Acum putem spera, că noiele persoane vor lucra spre a delătura plângerile noastre obiective...” „In general, dice S. D. Tagbl., e o încercare cu totul greșită de a reprezenta raporturile între guvern și Sași, ca și când o parte ar fi „capitulat”. E vorba, că nouă se ni-se facă posibilă existența noastră ca Sași pe tărîmul dreptului; pentru acesta e de lipsă — după cum de multeori s'a dit — respectarea legii și față de noi, și executarea binevoitoare a ei. Poporațiunea s'ar bucura, când ar pte să salute schimbările aceste de fișpani ca un semn de asemenea încetare.

Aceiași diar citează un pasagiu dintr'un articol al diarului opozițional din Clușiu „Ellenzek”, în care acest diar își exprimă temerea față de reinvierea foitei maghiare din Brașov, dicend între altele: „Cestiunea naționalităților e în patria noastră încă de o astfel de natură.... încât de multe ori aceia își strică mai mult, carl cred că ei sunt chiamați în prima linie să o rezolveze. Nu se pte nega, că diaristica maghiară a făcut bune servicii în cestiunea naționalităților, der durere, că o parte din densa își greșesce ținta în

locul ca să fiă stegarii concordiei între naționalități. In continuu le așită. Din fiă-care lucru cât de mic face larmă, așa încât întru câtva provocă cu puterea ore-care rezistență. Acesta e cea mai rea politică de naționalitate.”

— Presa parisiiană se ocupă cu plăcere de personajele înalte rusesci, cari de present sunt oșpeții Franciei. Se află ministrul de răboiu rusesc generalul Wannvoski în Vichy, ministrul rusesc de marină admiralul Cichaceff în Havre, și șeful statului maior generalul, generalul Obruchev, în Perigeux. Despre plecarea *escadrei franceze* la Kronstadt aflăm următoarele amănunte: Escadra franceză comandată de admiralul Gervais se va întelni în Kronstadt cu escadra rusescă. Apoi admiralul Gervais dimpreună cu statul său major vor face o vizită țarului. Se vor face serbări pe bordurile corăbiilor franceze și ruse.

SCRILE ȚILEI.

— 11 (23) Iunie.

Numiri de fișpani. Foia oficială din Budapesta publică în numărul său mai nou următoarele numiri aprobate de Majestatea Sa: Vice-spanul comitatului Sibiu August Thalman numit fișpan al aceluiași comitat; Mihail Horvath, fișpanul comitatului Făgăraș, absolvat fiind delă acest post, fu numit fișpan al comitatului Târnavi mic; în fine deputatul dietal Guido Baussnern fu numit fișpan al comitatului Făgăraș.

Biserica română în Turcia. Porta otomană a dispus, ca bisericile române din Macedonia de aici înainte să și facă serviciul divin în limba română și a încunoscintat despre acesta atât pe guvernul român cât și pe patriarchul din Constantinople.

Convenirea colegială, ce s'a ținut eri sara în localul societății de tir (Schützenhaus) a percurt în modul

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

(9)

DOCUMENTE

privitoare la mișcările Românilor din anii 1848—49.

Publicate de Silvestru Moldovanu.

I.

Correspondențe, ordine, declarații raporturi etc.

Anul 1849.

(Litere latine).

Iubite Frate!

Eri capatai stiri sigure, cum che pela Brasov si pela Turnu rosu pene in 5/17 Iunie nu au intratu nici o Trupe imperiale; — aceja e sigur que Frantia au protestat que va interveni cu putere armata de cumva vor intra muscali in prov: austriace, dare cumche in Ungaria totus au intrat muscali e adevarat din gazetele magyare — Bem sau dus chetre Medias, si dela multi inteleseiu, che Urban ar fi intrat de buna seamă, si unguni toti se trag intracolo — granitele din nou le interi Bem cu tote puterile, si ungunii au mare temere de muscali. Eri fu otră de batae pe enge Cetatea Belgeradului, au fost esit

Catanele din Cetate si au imprestat unguni de aprobele Cetetii — fratele Axente sau bagat adi pe Beitză si aud che iau succedat bine, — acuma frate e tempul cel mai de lipse seti aduni tote puterea, si cu Axente cu tot se neveliti la Cetate ca se poti scoate bani, munitie, arme si sare, che fere aceste noi suntem perduti, se nune mai lasam in nedejdeanimerui, fere sene ingrigim noi de sorte nostre, que unul Dmdeu stie ce va mai urma, noi trebuie se ne gatim pentru cele mai rele; — nu avem temp de perdut nimic, fere tote in pripe pene nu se mai ingrose unguni iare; che ei ne incetat se pregateade, — fii sanatos si Dmdeu cu noi.

Al teu sincer fate

Fetru D. mian m. p.

NB. Stirile dela Sibiu mi leau adus expres incredintiat, trimit si tu chetre Clusiu si chetre Medies, on spion se audim sigur ceva.

(Litere latine)

Domnule Clementu!

Aciasta scrisore aicia acluse tio trimitu pentru informatie, in privincia sa-

teloru ce o mai remasu ne arse din jurulu Valei-Ieri. — Eu cererea Cacovenilor o judecu de driapte, chu atita mai chu same spre a li se da putere defensiva, chu citu; che acolo la ei se afle cortelati mai mare parte a Romanilor din satele celea arse, chum Iara, Szurducu, Bichelatu, Ocolisu-micu. Binevoiesce pe mane deminace a pone in miscare o putere bone, mai alesu din puscasii statetore, care se fie asezate defensiv la Cacova.

Asteptinduci răspunsu sintu

al D-Tale stimatoriu
 Baricu m. p.
 v.-prefect.

Adresa:

Dela V. Prefectul Salinelor.
 Domnului Majoru
 Clementu Aiuzianu
 urgenter. la Offenbaia.

(Litere cirile.)

Măriata mult Onorate Domnule Prefect!

Nouă prea milostiv Patron!!

Cu umilită pleacaciune aşternem aicia a mult onorat Măriei tale porunca

ddto 19-a Iunie a. c. in care nise porunceşte, ca cu toată ascultarea să fim plecați povățuitorilor si comandansii, — adecă se cunoscem de maior pe Faor Ianăș și de comandant pe Iambor, amerintându-ne prin neascultare cu glonț, — care poruncă măcar că cu onoare o primim, totuși cu mare înrăstare simțim acelea amerintări de glonț, când știut este, că trupului căruia i se dă ce nu-i spre plăcere boală ise pricinuește dintraceea! — Nu înralt chip și aceasta, când noi nici pre unul cunoaştem, totuș despre comandansu D. Iambor auşindu de vestita bună purtare al primi nune inprotivim; iară despre maioru Faor Ianăș fiindune cumva și cunoscutu odată cu capul nul primim, cu atăta mai vartos fiind-că D. maioru Petru Micluța dela inceperea lucrului acestuia de povățuitor neau fost și lam cunoscut, si până in pruncul cel care suge țita cu toată inima flă poftim si voim; tare și din toate puterile protestalund asupra atinsului Faor Ianăș, care se ține și de religia maghiară. — Milostiva mângăitoare poruncă cu nădejde aşteptând suntem.

celui mai reușit. Programul concertului a fost compus din 5 piese melodice bine alese, cari toate fură cu mult interes și cu plăcere urmărite de ascultători. Corurile mieste fură cu desultă precizie cântate. Cu deosebire a plăcut publicului „Când vrea o părechă” de Hauptmann și „In pădure” de Attenhofer. Pe D-ra H. Zănescu, care s'a produs de prima oră ca pianistă în societatea românească, o putem felicita pentru talentul ei. Parafraza din „Rigoletto” de Liszt, care este o piesă mai dificilă a executat-o d-ra Zănescu de tot bine pe de rost, dovedind multă flexibilitate precum și energică în predare. D-ra O. Popovici, pe care o cunoaștem deja de mai înainte ne convinge totuși mai mult, că cultivându-și serios eseculenta-i voce, ar pute să ajungă departe. Vocea ei e plină, are un timbru prea plăcut, simpatic. D-ra Popovici dezvoltă și temperamentul, ar trebui numai să exprime cuvintele într-un mod mai natural, mai nesilit pentru ca să fie mai bine înțeleasă. Cântecul „Visul” de Gozlan și „Dorul” de Georgescu l'a cântat cu mult sentiment, cu deosebire bine a reușit cel dintâi, pe care a trebuit să-l repeteze. Frumosa „Hora isvorului” de d-lu diriginte N. Popovici, cu care se încheie programul a fost cu multă căldură salutată de public.

Publicul satisfăcut de rezultatul concertului a aplaudat în fine viu pe d-lu diriginte. — Dansul s'a început pe la 11 ore din noapte și a fost destul de animat. — e —

Esamele cu elevele din Internatul Reuniunii femeilor române din locu se vor ține Sâmbătă în 15 v. c. dela 4^{1/2} până la 5^{1/2} ore p. m. în sala cea mare din edificiul școlilor. Esamenul practic din Menagiu va urma Duminecă în 16 v. c. în locuința Internatului, situată în Prundul lângă biserica Sf. Nicolae. Sâmbătă vor fi espuse în sala cea mare obiectele lucrate de elevele din Internat.

Viticultura în România. Scirile so-site la Ministeriul român de comerț arată, că lucrările viilor în România sunt în cea mai mare parte terminate. Viile în general se arată foarte frumoase și decât ele vor fi favorizate de timp, promit o recoltă din cele mai îmbelșugate.

Nix ungrisch. „Egyetértés” serie: Doi sublocotenți din armata comună au intrat într-un omnibus pe calea Andrassy (Budapesta). Pe la mijlocul drumului conductorul omnibusului li ceru biletele, „fidelul datorinței sale”, în limba maghiară. Unul dintre sublo-

tenenți însă s'a răstit asupra conductorului și i duse „cu noi să vorbesci nemțesce, cu noi nu este iertat a vorbi ungricesc.” „Egyetértés” duse, că întipinarea aceasta a indignat pe cei ce se mai aflau în omnibus și laudă pe conductorul pentru „patriotismul” său. — Nu cumva ar dori „Egyetértés”, ca coicișii ungricesci să fie aplicați pe la școlile militare ca dascăli de „patriotism”?

Noua cale ferată Brașov-Zărnesci se va deschide definitiv mâine, când va începe circulațiunea în totă regula. Un tren va pleca dela gara cea veche din Brașov la 5 ore 45 minute dimineața, ér dela gara cea nouă (dela biserica S. Bartolomeiu) 6 ore 8 m. și va ajunge la Zărnesci la 7 ore 26 min. dim. Alt tren va pleca dela gara cea veche la 4 ore 55 m. p. m.; dela gara cea nouă va pleca la 5 ore 13 m.; acest tren va ajunge la Zărnesci la 6 ore 36 m. p. m. Plecarea dela gara cea nouă este la totu casul mai avantajoasă; calea de aici spre Zărnesci e mai scurtă și taxa e mai mică.

Numărul Jidovilor în capitala Ungariei. În urma ultimelor date statistice, în Buda-Pesta se află de prezentu 102,377 Evrei, la o populațiune totală de 486,671 locuitori. Crescerea numărului Evreilor în deceniul din urmă a fost de 32.150. Numai Varșovia dispută rangul capitalei maghiare de a fi prima cetate evrească, fiind-că acolo la o populațiune totală de 431.864 suflete, 146,246 sunt Evrei. Deoarece Anglia are numai 46.000 și Franca 49,499 Evrei, capitala Ungariei are mai mulți Evrei, decâtu aceste două țări laolaltă.

Musica crășenescă va da un concert, Mercuri în 24 Iunie în sala hotelului „Europa”, executând piesele musicale nouă: Uvertură la „Mignon” (cu solo de harpă) de Thomas și „Jagd nach dem Gluck”, mare potpurii cu solo de harpă de Luppé. Rara uvertură „Mignon” în original și sala acustică a otelului Europa va contribui de sigur foarte mult, ca publicului să i-se prepare o sëră plăcută.

Pelagră. După datele statistice, în România sunt până acuma bolnavi de pelagră 10,000 de țărani.

La jăfuirea trenului Orient-Express. Foile grecesci aduc scirea din Adrianopole, că Turcii au pierdut speranța de a prinde pe Athanasios și pe banda sa, deoarece aceștia, după cum se asigură, au părăsit munții Rmeliei, și s'au dus parte în Bulgaria, parte în România.

Al mult Onorat Marii tale cei mai mici și umilte slugi:

Dela Prihodiște Sofronie Iovan birăul satului, Nicolae Florea, Sofronie Mursa, Alexie Loliș, Petru Trif, Serafim Mursa, șieloanul Fus. Dela Tatărăști Samoilă Lazar, Petru Oprean, Iacob Lazar, Adam Moisanu, Pașcu Oprean, și Cra-ciunu Oprean; Dela Birin birăul satului Iosif Stanciu, Lapadat Sirb, Petru Sirb, Solomon Sirb, Craciun Sirb, Sofronie Slugan, Adam Mușă, Petru Mușă, Solomon Mocan, Iosif Basa a Ravioli, Tanasie Vraci, Lazar Sirb și Fimut Petruceanu; Dela Cărăstău: birăul satului Iosif Ganoi, Sandru Marc, Ioan Lup, Iosif Luca Ianș Haida, Petru Luca, Petru Lăzank, Iacob Utaș și Iosif Luca; Dela Lunca: Tanasie Ilea, Arsenie Bălean, Ioan Oprisa a Borști, Iancu Duma și Iosif Hirbei.

Acestea cu numele tuturor locuitorilor din satele sale.

adresa:
La Măria Sa mult Onoratului Domnului
Domnu
Avram Iano
Marelui vrednic Prefect al Armăzii
Românilor

umilită rugare
acelor din lăuntru scriș
scrisă prin Iosif Bașă m. p.
cel mai năcăgit și nenorocit
între protopopii români

(Litero cirile)

C. P. Ioan Urea!

Se te țină Dumnezeu părinte trimite doi oameni pre Ampoi la deal unde vor fi oameni adunați la loagăr se vină în jos la Gura Ampoiți, strinsă poruncă avem că unguri or venit la Cricău și cine nu va veni în jos se știe că nare viață, că au venit poruncă din cetate, pentru care foarte mă rog.

Vasilie Popoviciu m. p.
paroch Ampoiții

Pe dos:

Nu mai decât se stringeți oamenii toți, că unguri sunt la Cricău, și așa pe cum veți vedea din lăuntru că trebuie să ne stringem la Gura-Ampoiți în loagăr, că altmintealea toți perim, se nu gândiți căi glumă.

Cu totă graba ai mai mare să se trimită din sat până la Zlatna.

(Va urma.)

Din dieta ungrăescă.

În ședința dela 19 Iunie urmându la ordinea zilei proiectul de lege pentru reforma administrațiunei, primul vorbitoru fù:

Eugen Madarász: E faptu istoric, duse elu, că dela pierderea dela Mohaci încoce, Austria face totu posibilul pentru nimicirea independenței patriei noastre; ea și-a pusu toate puterile ca să cotească Ungaria în imperiul austriac. (Adevărat! Așa este! în stânga extremă.) Și decât nu i-a succedut acesta, este a se mulțumi numai existenței comitatelor, numai puternicului sistem autonom. (Adevărat! Așa este! în stânga extremă.) Cei dela Viena au știut bine, că nimicirea autonomiei comitatelor este mijlocul, prin care pot să se ducă în îndeplinire politica lor de a încorpora țera această la imperiul austriac. Pentru ajungerea acestui scopu, ei au încercat totu.

Dela crearea legilor din 1867, vedem un lanțu neîntrerupt de concesii făcute de guvern în socotela drepturilor poporului. (Așa este! în stânga extremă.) Dela 1867 încoco, d-vostre n'ați făcutu alta, decâtu ați îngrăditu sarcini pe umerii poporului și în schimb pentru acesta i-ați jăfuitu drepturile. (Așa este! în stânga extremă.) Nu primesc proiectul.

Iuliu Györfy duse, că decât guvernul vră să ia ceva în proprietatea statului, atunci să ia d. es. matriculele, dreptul matrimonial, dér mai virtos cestiunea salubrității publice, ér nu administrațiunea.

Emeric Veszer, guvernamentalu, duse între altele: Eu află de doritu, ba consideru ca o necesitate urgentă trecerea administrațiunei în mâna statului chiar și în interesul rezolvării favorabile a cestiunei naționalităților.

Nimicu nu împedecă mai multu fericita desvoltare a patriei, decâtu ne-mulțumirea naționalităților. Această ferecare continuă, această îndușmănire între cetățenii de diferite limbi ai aceleiași patrie nu se poate tolera mai multu, și este o datorință atât pentru legislațiune, câtu și pentru guvern, ca să pană capetu acestei diferențe fatale. Trebuie ori să le împăcamu naționalitățile, ori să le invingem, dér nu este greșelă mai mare, decâtu a crede, că cestiunea de naționalitate este o simplă cestiune de dreptu, pentru a căreia rezolvare este de ajuns a te provoca la dreptul istoric și la legalitate.

Se înșelă cei ce credu astfelu. Cestiunea această este o cestiune juridică, pe care o poate rezolva în favorul Maghiarimei numai înțelepciunea guvernului, tactica lui consecventă, atențiunea lui trează și, decât e de lipsă, energia lui ne'nfrântă.

Cine a urmăritu cu atențiune mișcările de naționalitate dela noi, acela știe, că acele mișcări sunt produse de două elemente deosebite. Unul este poporul indigen născutu în țera noastră, ér alu doilea elementu este cetățenii agitatorilor de prin țerile vecine, cari satiează mulțimea — ce de-altmintealea are înclinațiun pacifice — o satiează cu ideii revoluționare, aruncă în mijlocul ei tăciunele aprinsu.

Pe agitatoru e imposibilu de a-i invinge, ori de a-i câștiga. Pe aceștia trebuie să-i prindem și să-i batem. Masele însă se pot și trebuie câștigate și invinse, convingându-le prin fapte, că agitatorii folosesc mulțimea numai ca mijlocu pentru ducerea la îndeplinire a planurilor lor demonice. (Așa este! Așa este! în dreapta și stânga.)

În ținuturile locuite de naționalități, inteligența este în mod consecvent ignorată din partea stratului domnitoru, atâtu cu privire la funcțiunile publice, câtu și în societate. Nu s'a ivit un casu în acele ținuturi, ca un tineru seracu din sinul naționalităților, de-ar fi fostu ori câtu de bine preparat, s'o fi putut duce barem până la solgăbiriatu. Dér,

on. dietă, acela, dinaintea căruia e închisă calea de a-și pute folosi capabilitatea sa; acela, care nu poate aduce serviciu patriei, acela nici nu va iubi patria nici-odată, oi simțindu-se vătămă în interesele sale și vădend, că i-se refuză în mod nedemn împlinirea pretențiunilor sale juste, împinsu de sentimentul răsunării, își întorce plin de ură fața de cătră noi și merge în urma agitatorilor. (Așa este! Așa este! Viue aprobări în dreapta și în stânga.)

Altmintealea va fi, altmintealea trebuie să fie, decât funcționarii voru fi numiți din partea unui guvern centralu, care nu stă sub presiunea raporturilor locale.

Guvernul poate să alégă și dintre tinerimea calificată a naționalităților pe cei mai buni și pe cei mai de încredere și să i aplice în funcțiun în locuri de acelea, unde aplicarea lor e mai acomodată și mai liniștită. Și încă la totu casul, guvernul va da aplicațiune numai la cei mai buni dintre ei, deoarece guvernul la numirea lor nici nu va fi împedecatu prin tranșiunile restaurațiilor și nici nu va fi silitu din partea autorităților comitatense. (Adevărat! Așa este! în stânga.) La justițiă, în urma denumirilor, se află aplicat un număr frumos de elemente dintre naționalități. Cei ce cunosc raporturile știe, că prin această justițiă noastră câștigă mulți indiviți folositori. Pentru ce n'ar fi de doritu această și în administrațiă?

Recunoscerea meritului, încrederea și oferirea avantajelor meritate este cel mai sigur mijlocu pentru de a câștiga și pentru a împăca. (Aprobări în stânga.) Funcționarul naționalist, care cu soții săi maghiari împreună muncesc, împreună luptă și împreună își ia răsplata, iute se face amic alu consotului său maghiar, ér după aceea, după logica lucrurilor, elu devine fiu credincios alu patriei ungră. (Aprobări în stânga.)

Din aceste și alte considerațiuni, oratoru primesc proiectul de lege ca basă a desbaterilor generale. (Viue și prelungite aprobări și aclamări în dreapta și în stânga; mulți membri din parlamentu felicită pe oratoru).

A mai vorbitu după această deputatul *Emeric Uray*, care polemizand mai întâi cu *Veszer* în privința cestiunei naționalităților, duse, că elu dela funcționarii numiți nu așteptă nici o îmbunătățire a situațiunei; unicul mijlocu de-a se pute ajunge la scopu și de a se pute dobândi un rezultat, este după părerea lui, înființarea de școli de stat printre naționalități. (Aprobări în stânga extremă.) Dece va succede, ca cetățenii să se înțelégă unii pe alții, atunci în cea mai mare parte cestiunea naționalităților în Ungaria, după părerea vorbitorului, va fi rezolvată. Elu recunosc, că guvernul este tare și puternic, dér regretă, că această putere a sa nu știe face, ca să fie respectată în Viena, unde miniștri ungricesci sunt tocmai așa considerați, cum consideră oratoru și soții săi din parlamentu pe executori. Oratoru crede, că și „răpirea” autonomiei comitatelor din mâinile „națiunei” este o uneltire a celor dela Viena și de aceea nu primesc proiectul.

A mai vorbitu totu în această ședință deputatul conte *Al. Hadik*. Elu consideră periculosă alegerea funcționarilor, deoarece ușor se poate întâmpla, ca cineva dintre naționalități să seducă pe alegători și să fie ales funcționar, în care calitate să lucreze în totă viața neconturbat pentru realizarea aspirațiilor sale naționale, ceea ce foarte ușor o poate face fără de a da o causă formală pentru care să poată fi destituit. Dece însă funcționarii s'ar denumi, atunci acestu „pericolu” nu s'ar pute înțempla. De aceea elu primesc proiectul.

Ședința se încheie.

Congregațiunea,

asa numită de primăveră, a comitatului Huniădorei, ținută în Deva, la 9 și 10 Iunie st. n.

II.

La 9 ore o comisiune de trei, a invitat pe comitele supremă, ca să deschidă adunarea. Câte-va minute mai târziu, pe coridor se auzi sdrângându o sabie era pe ușă intră în sală comitele, îmbrăcați în „diszmagyar“.

Membrii cei leali se sculară de pe scaune și sloboziră un „éljen“ răgușit era comitele făcându un compliment se aședă în scaunul presidial și ceti, de pe o hârtie, vorbirea de deschidere.

Prin acea vorbire ni-se spunea, că comitatul Huniădorei, ar exista de 596 ani, fără ca să fi avut casa sa proprie unde să-și fi putut regula „cauzele constituționale“ și numai pe cei de acum i-a ajuns „norocirea“ a avé un asemenea palat.

Apoi se spune, cum s'a făcut casa comitatului, că deși se apropie periodul de denumire, casa totă va rămâne a comitatului. In fine își exprimă dorința, ca „spiritul nobil“ și „patriotic“, ce ereșitu dela „străbuni“, să planeze și în viitoriu, în acest edificiu pompos.

Acosta vorbire scurtă și secă, se vede, nu a însuflețit mult pe membrii congregațiunii, căci după un „éljen“ domol, fără ca cine-va să reflecteze ca de altădată la vorbirea de deschidere, s'a făcut propunerea, ca să se facă abateră dela ordinea zilei și să se deă cuvântul membrului Lázár Árpád, — deputat dietal în dieta din Ungaria, ales în nobilul opid, al nobilului cerc al Dobrei.

Domnul „deputat“, punându-se în postura parlamentară, într'o vorbire lungă, ținută în un limbaj huniădoreni cu gesturi și mimice obositoare, începându mai dela descălcare unguirilor din Asia, ca arparținător „partidei opozițiunii moderate“, a făcut să răsune sala de laude despre „strămoși“ și „misuinea“, „Maghiarilor“ in fine a trecut la a face elogiuri comitelui și vice-comitelui „guvernamental“, înșirându meritele ce și-lea câștigat pe terenul administrativ, și propunându ca numele comitelui Pogány György și a vice-comitelui Baresay Kálmán să se sape în marmoră, îndată după numele Maiestății Sale a regelui și să se zidescă în perețele casei, în locul cel mai de frunte.

Acosta vorbire ascultată cu orecare încordare — căci nu se puté înțelege ce va eși din esordiu acela cumplit, — a frapat pe membrii prezenți, fiindcă propunerea mai cuprindea și aceea, ca speșele noue cu aceea manifestare, să trecă la datoria, ce deja avem din neam în neam.

Dér în fine, după o scenă, poté dice comică, cu schimbarea presidiului, ce l'a ocupat D-lu George Csáklány, președintele sedrei orfanale, să anunțe propunerea de primită.

Reocupându-și comitele supremă scaunul presidial, vice-notariul Fodor face propunerea, ca remarcabila vorbire a d-lui deputat Lázár Árpád, să se eternizeze, alăturându-se la protocolul adunării prezente. Acosta propunere a causat mare confuziune, căci primipili numai acuma observară, că în ce impas ajunseră cu propunerea acosta, — d-lor adevă au uitat, să propună la timp alăturarea la protocol a vorbirei de deschidere a comitelui suprem și deși decă se primea acosta propunere, ajungea vorbirea d-lui deputat la „posteritate“ ér vorbirea de deschidere, în prima congregațiune, din „sala cea pompasă“, a comitelui rămân la comitele în buzunar. Se sculă deci contele Kun Géza, și ca să repareze tréba, face propunerea ca mai nainte să se decidă primirea la protocol a vorbirei comitelui. Și-potei închipui fiă care scena acosta genant, pentru membri și genant pentru comitele. Ei, nu e mirare, membri erau de primă, vice-comitele iritat și tóte

mergeau, ca trase de pěr. La propunerea contelui Kun ceru cuvântul d-lu advocat F. Hossu Longin și duse cam următoarele:

Onorabila Congregațiune! La propunerea făcută de d-lu contele Kun, am să dicit și eu ceva. Am ascultat cu multă atențiune, frumoșă și memorabila vorbire a Ilustr. sale d-lu comite suprem, mi pare însă, că Ilustritatea Sa a trecut cu vederea o împrejurare foarte esențială, că adevă, noi ne aflăm într'un comitat locuit aproape de 250,000 Români, cari încă au contribuit, contribuesc și vor mai contribui în mare parte la ridicarea acestui frumos palat, în a căruia sală ne consultăm astăzi.

Cu totu dreptul deciam putut aștepta, ca atunci, când prima-óră ne adunăm în această sală, atunci când pentru prima-óră intrăm în casa noastră proprie, vorbirea de deschidere să se pronunțe și în limba română, care este limba majorității absolute a comitatului, a căreia reprezentanți suntem, în limba, care este și limba procolară a comitatului...

— Aici vorbitorul este intrerupt prin protopretorele cercului Devei d-lu Baresay Béla, fratele vice-comitelui, care îi duse: Să-ți traduci vorbirea de deschidere, decă îți place, — (nu așa vorbea d-lu protopretor, acum sunt oști-va ani, când umbra cu pălăria în mână pe la țerenii din cercul Devei, ca să-i dea vot, să potă fi deputat — opozițional — era protofiscul comitatului scutură din cap, drept semn, că nu ar fi adevărat, că limba română este limba procolară a comitatului (pagubă, că nu l'au vădută, cei ce mai ant parlamentau cu d-sa.)

Am așteptat dera — dice vorbitorul mai încolo, — că atunci, când să încep lucrările aici cu o solemnitate óre-care, să așmă vorbirea de deschidere și românește, sau ca aceea vorbire să ni-se spună cel puțin în liniamente principale, sau și mai puțin, ca notarul ales pentru limba română, să spună cuprinsul vorbirei de deschidere, și acosta am putut aștepta, nu numai pe baza legilor existente, ci și chiar numai în sensul ecuității sau a curtoasiei. Drept aceea declar, că eu propunerea d-lui contele Kun, numai sub acea condițiune o primesc, decă vorbirea de deschidere se va pronunția și românește, sau se va spune cuprinsul ei, și în fine decă se va alătura la protocol și în românește, — la din contră nu primesc propunerea d-lui contele.

Aceste cuvinte rostite în limba română, au amarit mult pe cei ce sperau, că va trece prima adunare generală, fără ca să se audă altă limbă decătă cea a statului, decă abia într'un târziu s'a reflectat la ele și anumit prin primarul opidului Deva, armeanul Issekutz Antal, care n'a scuit să dice alta, decătă ca să se primească propunerea contelui Kun. Comitele suprem, atins neplăcut și prin acest incident, — silindu-se aș domoli iritațiunea, reflectă pe scurt, că usul de până acuma a fost, ca vorbirea de deschidere să se țină numai în limba statului, decă d-ta te ține de usul de până acum. — Aprobări, și vorbirea de deschidere a comitelui avansa la protocol. Se primi apoi și cealaltă propunere și așa posteritatea va afla, ce deputați mai erau prin Huniădora.

Étă cu ce s'au ocupat o înainte de amed, nobilii membri ai congregațiunii nobilului comitat al Huniădorei atunci, când după programa desbaterilor erau 106 obiecte de desbătut.

A fost curios, că vice-comitele nu a relatat nimic, dér absolut nimic, despre cele ce s'au petrecut la ultima congregațiune, ci a trântit pe masă un raport compus și scris pe mai multe coli de hârtie și când fu întrebăt de membru T. Hossu Longin, că cum de nu spune nimic din raportul său, cel puțin momentele mai însemnate, vice-comitele s'a provocat la raportul voluminos, care se va tipări și se va puté ceti și desbete în congregați — la tómnă.

Scurt, administratorii noștri îi aduc în congregațiune 106 de cauze, ce ei au lucrat într'un 1/2 de an, și-le trântesc acolo pe masă și apoi tu membrule decide, votéză sumele, absolvă de res-

ponsabilitate și fă cum o taie capul pe comisiunea permanentă!

Pe când cauzele se măcină mai bine, lumea congregațională a fost surprinsă de nișe bilete de invitare, la masa comitelui în sala redutei. E vorba, că de când comitele George Pogány e în Huniădora, nu a dat nici un prând, ci s'a mulțumit a merge în costă la o domă văduvă. Invitarea se aduce în combinațiune, cu scirile răspândite cu diarele opoziționale maghiare, că comitele să fi pus în pensiu, — pe când de altă parte, câți-va magnați stăruiau a forma o partidă opozițională, față de proiectul de lege, relativ la denumirea oficialilor administrativi.

Cum și-óră fi petrecut nu sciu, atăta am aflat, că cu câți-va oficiali și notari români au mers la prând și părintele protopop Romul de Crainic din Dobra și ca să dovedescă, câtă ține la programul Românilor și la prescarea ce-o mănăncă, într'un toast lingușitor a făcut poclone comitetului suprem, numindu-l „tata comitatului.“

Totu părintele Romul de Crainic a toastat, — veți Dómne românește, — și pentru Issekutz Antal, primarul Devei, numindu-l „tata orașului.“

Ca a îndemnat pe protopopul Dobrei, ca să laude așa mult pe acei doi domni, nu sciu, una însă sciu, că D-sa n'a exprimat dorința și convicțiunea Românilor Huniădorei.

Și cu tóte laudele, bietul domn protopop nu avé nici o mulțumire, că deși se paclonea așa de tare, maghiarii murmurau șiși băteau joc de sântia sa, pentru-că a vorbit — românește.

De altmintrelea nobilul domn protopop, nu pentru întăia óra și-arată emblema nobilitară, — era când e între Români îi place să-și deă un aer, ce nioi-decătă nu-i șede.

Întreprinde sântite d-le protopope póte alte lucruri, și lasă toastele să le țină aceia, cari nu au o chiamare și o misiune așa de frumoșă, precum o ai D-ta!

Cassiu.

Logodnă. D-lu Vasile Vaida, teolog abs., s'a logodit cu d-ra Ana Maior. fiică părintelui Leon Maior din Chișliora.

Telegramele „Gaz. Trans.“

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta)

Batonya, 22 Iunie. Eri după pranz a fost o răscolă sângeroșă printre lucrătorii de câmp. O mulțime mare de lucrători s'au adunat înaintea casei orașului, unde au început să amenințe pe judele Hervay. Se făcu o ciocnire între gendarmi și mulțime. Din mulțime fură ucise 3, rănite greu 7 persoane. Cătră sérá sosiră 2 companii de soldați. La răscolă au luat parte numai populațiunea maghiară. Țeranii sârbi și români, cari serbau Rosaliile, nu au luat parte.

Berlin, 23 Iunie. Ministrul Maybach a fost dimisionat. In locul său a fost numit, președintele direcțiunii căilor ferate Thielen. In cercurile diplomatice e vorba despre rechiámarea ambasadorului italian Launay.

Londra, 23 Iunie. In camera de jos declară Fergusson, că guvernul engles nu face parte din alianța triplă, de aceea nici nu s'a făcut pașii ce stau în legătură cu acosta.

Batonya, 23 Iunie. Orí ce întruniri sunt interdise, până acum au fost arestați 30 de inși chiar și conducătorul turburării a fost arestat. Multoră tumultuanți le a succes să se refugieze în comunele din vecinătate. Miliția va rămâne până după seceriș. In oraș domnesce o liniște completă.

DIVERSE.

Un morment din epoca de bronz. Diarul „Köln. Ztg. i-se scie din Petersburg, că acum de curând în guvernamentul Jekaterinoslav s'a făcut o forte interesantă descoperire arheologică. Aici, în cercul Alexandrovsk, lângă satul Bogodar, a descoperit profesorul Evarnizki un kurgan (colină) și porunci ca să o desgrape în prezența sa. Se găsi aici mormentul unei femei din epoca de bronz (acum vre-o 2000 de ani). In morment se află un schelet bine conservat de femeie, încunjurat de obiecte arheologice foarte interesante. Intre aceste se află mai multe vase cu resturi de mâncăr, un ulciór cu o beutură cristalizată, mai multe buci de chiolimbari, serdolic și alte podobe de petró, apoi doué brășete de bronz, un flacon de aur frumos lucrat în stilul Ajour, încălțăminte de piele cusute și mai multe obiecte caracteristice.

Gara cea mai sumpă din lume. Cea mai scumpă gară din lume e cea din Bombay, care în zilele acestea fu prelată comunicațiune. Edificarea acestei gări a ținut 10 ani și a costat 50 de milioane de florini. Ea e cea mai frumoșă gară din lume, pretutindenea sunt ornamente de marmoră scumpă și de lemne sculptate frumos. Pe cupola de mijloc se află o figură gigantică, care representă „progresul“. In interiorul ei se află statu a împărătesei Victoria a Angliei, încunjurată cu figuri alegorice, cari îi dau statui un complex foarte frumos. Afară de aceste sunt nenumărate sculpturi de marmoră de lemn și alte lucruri, cari fără indoală îi dau acestei gări atributul de: „cea mai frumoșă“ și „cea mai scumpă“ gară din lume.

Legendă. Când dracul fu asvilit din cer, el căd pe pământ și se sfărâmă în bucățele: Capul se rostogoli în Ispania, și étă pentru ce isganioli sunt atăt de mândri; Mânile cădură în Turcia, de aceea Turcii sunt așa de rapaci; Inima lunecă în Italia, și acosta este cauza pentru care Italianii sunt veonici amoresați; Burta se duse în Germania, din care pricină Nemții sunt forte laconi; Picioarele remaseră în Franca și étă pentru ce Francesii fac atăta curte cocónelor.

Distras. Servitóra (noptea la 1 óra): Scólă iute, D-le profesor, a intrat un hoț în casă! Profesorul: Spuneți că nu sunt acasă.

Necrolog. Mihail Varșandani, învțător rom. gr. or. în Roșia, a reposat la 19 Maiu v. c. in anul al 25-lea al etății sale. Lă deplângă întristații părinți cu fiii lor Ilie, Petru și Saveta. Fiă-i țerina ușoră!

Cursul pieței Brașov.

din 23 Iunie st. n. 1891.

Sanote românești	Cump.	Vend.
Argint românesc	9.25	9.29
Napoleon-d'ori	9.18	9.23
Lire turoesc	9.25	9.29
Imperial	10.46	10.51
Galbin	9.46	9.51
Jeris. fonc. „Albina“ 6%	5.42	5.47
„ „ „ 5%	101.—	—
Ruble rusesce	92.50	100.—
Mărci germane	135.—	136.—
Discontul 6-8% pe an.	57.—	57.50

Cursul la bursa din Viena.

din 22 Iunie a. c. 1891

Renta de aur 4%	105.25
Renta de hârtie 5%	101.80
Imprumutul căilor ferate ungare	—
aur	116.30
dto argint	59.—
Renta de argint austriac	92.45
Renta de hârtie austriac	92.40
Renta de aur austriac	110.95
Losuri din 1860	139.25
Acțiunile băncei austro-ungare	1016.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	842.—
Acțiunile băncei de credit austr.	298.25
Galben împărătesc	5.53
Napoleon-d'ori	9.29
Mărci 100 imp. germane	57.55
Londra 10 Livres sterlinge	117.25

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil interinal: Gregoriu Maior.

